

Inhoud

Redactoneel

Ethiek en empirie: Een tussenbalans 143

Artikelen

Guy Widdershoven – **Ethiek en empirisch onderzoek:
Een pleidooi voor interpretatie en contextualiteit** 145

Bert Musschenga en Wim van der Steen – **Empirie in de ethiek
en empirische ethiek** 155

Commentaar van

Henk van Delden – **De herontdekking van de praktijk** 167

Govert den Hartogh – **Empirie en theorievorming in de ethiek** 172

Jan Vorstenbosch – **Open deuren en dichte luiken** 178

Discussie

Theo van Willigenburg – **De normatieve kuisheid van een
empirische filosofie** 186

Recensies

Ewald Engelen over Tsjalling Swierstra – **Schuldig idealisme** 196

Chunglin Kwa over James McAllister – **De schoonheid heeft
haar gezicht verbrand** 204

Barend van der Meulen over Paul Wouters – **'I think you're
making history, Paul'** 213

Petran Kockelkoren over René Boomkens – **Filosoferen op de
stoepen van de stad** 218

Over de auteurs 225

Ethiek en empirie: Een tussenbalans

In 1995 is het stimuleringsprogramma Ethiek en Beleid van start gegaan, waarin naast NWO ook de ministeries van LNV, OC&W en VWS participeren. De thematische aandachtsgebieden binnen dit programma zijn: Vluchtelingen- en Migrantenbeleid, Ethiek en Gezondheid, Dier- en Natuurethiek en Algemeen-theoretische Vraagstukken. Omdat men van dit programma beleidsrelevante resultaten verwacht, heeft men gekozen voor een multidisciplinaire aanpak, waarbij ethisch en empirisch onderzoek gecombineerd moet worden. De looptijd van het programma is acht jaar. Inmiddels zijn de eerste vier jaar verstreken. Tijd dus voor het opmaken van een tussenbalans. Hoe zit het met de verhouding tussen ethiek en empirie? Is hier sprake van een gelegenheidshuwelijk of van een ontluikende liefde?

De discussie wordt geopend met twee voordrachten, die gehouden werden op een door NWO georganiseerd symposium in oktober 1997 te Dalfsen. In zijn 'pleidooi voor interpretatie en contextualiteit' beoogt Guy Widdershoven dat men bij een empirisering van de ethiek niet kan volstaan met het enkel combineren van feitelijke gegevens en ethische analyses, maar dat men op zoek moet naar nieuwe methoden, waarin ethiek en empirie daadwerkelijk geïntegreerd worden. In hun bijdrage bestrijden Bert Musschenga en Wim van der Steen de noodzaak van zo'n radicaal nieuwe 'empirische ethiek'. Weliswaar pleiten ook zij voor een nauwere samenwerking tussen ethiek en empirische wetenschappen, maar dat betekent naar hun stellige overtuiging niet dat de gangbare conceptie van normatieve ethiek dan ook maar meteen op de helling moet. Zij illustreren deze opvatting met een analyse van de uiteenlopende rollen die feiten en feitelijke beweringen kunnen spelen in morele argumentaties die vanuit deze conceptie vertrekken. Op deze bijdragen volgen drie kritische commentaren, van Hans van Delden, Govert den Hartogh en Jan Vorstenbosch. Het themadeel wordt afgesloten met een bespreking van de inaugurele rede van Anne-marie Mol door Theo van Willigenburg. De empirische filosofie legt zichzelf volgens Van Willigenburg tevergeefs een strikte normatieve

kuisheid op. Tevergeefs, omdat kuisheid traditioneel een deugd is waar het nooit zo erg mee wil lukken, en ook Annemarie Mol lijkt er niet in te slagen de moraliteit van zich af te houden.

Dat er niet één maar meerdere varianten van empirische filosofie in omloop zijn, bewijst de recensierubriek, waarin drie pas verschenen proefschriften kritisch tegen het licht gehouden worden: Ewald Engelen zwicht maar half voor *De sofocratische verleiding* van Tsjalling Swierstra, Petran Kockelkoren struikelt over *De drempelwereld* van René Boomkens en Barend Vermeulen wijst op blinde vlekken in *The citation culture* van Paul Wouters. Tot slot van dit nummer plaatst Chunglin Kwa kanttekeningen bij *Beauty and revolution in science* van James McAllister.